

ня ринкових методів і засобів державного регулювання. Найважливішим засобом регулювання конкурентних відносин є антимонопольне законодавство, яке має два принципових напрями – регулювання цін і контроль над злиттям компаній.

Література

1. Брагинский О. Мировая переработка: экологические проблемы. – М. : Изд-во "Академия", 2002. – 261 с.
2. Алекперов В.Ю. Вертикально интегрированные нефтяные компании. – М. : Изд-во "Дело", 1998. – 189 с.
3. Алекперов В. Вертикальная интеграция и конкуренция на рынке нефти и нефтепродуктов // Нефть и бизнес, 1997. – № 2. – С. 135-142.
4. Алекперов В. Вертикально интегрированные нефтяные компании России. – М. : Изд-во "Дело", 1996. – 212 с.
5. Алефинов С. Нефтяной бизнес – интеграционные процессы вчера, сегодня, завтра // Нефть и капитал, 1995. – № 11. – С. 145-151.
6. Алекперов В. Наша цель – стать компанией мирового уровня // Нефть России. – 1999. – № 5-6. – С. 74-81.
7. Алекперов В. Основные тенденции в нефтяном бизнесе. – М. : Изд-во "Дело", 1998. – 346 с.
8. Вовчак Л.В. Сущность современной концепции маркетинга. – К. : Изд-во "Знание", 1994. – 35 с.
9. Алекперов В. Заглядывая в будущее // Нефть России. – 1998. – № 2. – С. 115-121.

УДК 330.332: 336.717 *Аспір. В.Л. Кльоба*¹ – *Університет банківської справи Національного банку України, м. Київ*

СИТУАЦІЙНИЙ ЦЕНТР УПРАВЛІННЯ ПРОБЛЕМНОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ЗА КРЕДИТНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ

Запропоновано практичні рекомендації щодо використання комерційними банками ситуаційних центрів для вдосконалення управління проблемною заборгованістю юридичних і фізичних осіб за кредитними операціями. Встановлено, що одним із перспективних напрямів діяльності комерційних банків на сучасному етапі є використання нових підходів для вдосконалення управління врегулюванням проблемної заборгованості, зокрема, створення банками ситуаційних центрів управління проблемною заборгованістю юридичних та фізичних осіб за кредитними операціями.

Ключові слова: ситуаційний центр, управління заборгованістю, проблемна заборгованість, кредитний портфель, банк, моніторинг.

Post-graduate V.L. Kloba – University of banking of the National bank of Ukraine, Kyiv

Situational center of management by a problem debt after credit operations

Task of skilled work with a problem debt after credit operations transformed for commercial banks of Ukraine in very actual, and in a number of cases in a near-term and exigent task. In this article practical recommendations are offered in relation to the use of situational centers commercial banks for perfection of management the problem debt of legal and physical entities after credit operations. It is set that one of perspective directions of activity of commercial banks on the modern stage there is the use of new approaches for

¹ Наук. керівник: доц. А.А. Засядько, д-р техн. наук – Університет банківської справи НБУ

perfection of management the settlement of problem debt, in particular, creation of situational centers of management the problem debt of legal and physical entities jars after credit operations.

Keywords: situational center, management, problem debt, credit portfolio, bank, monitoring, a debt.

Вступ. Останні 9 років банківський сектор України дотримувався агресивної політики розвитку. Це проявлялося в високих темпах зростання кредитних портфелів банків (понад 50 % на рік) за рахунок зовнішніх запозичень ресурсів? наданих закордонними власниками. Також надзвичайно високою та економічно необґрунтованою була питома вага валютних кредитів у структурі кредитних портфелів. Починаючи з листопада 2008 р., усе це створило для української банківської системи значні ризики та проблеми. За січень – березень 2009 р. обсяг протермінованих кредитів виріс на 55,18 %, досягнувши 27,955 млрд грн, через що банки сформували на 13,87 млрд грн нових резервів і зазнали збитків у 7 млрд грн. Резерви під кредитні операції за перший квартал 2009 року зросли на 13,87 млрд. грн. до 58,37 млрд. грн. (+31,16 %). [6].

Одним із перспективних та найважливіших напрямів діяльності комерційних банків на сучасному етапі є використання нових підходів для вдосконалення управління врегулюванням проблемною заборгованістю, зокрема створення банками ситуаційних центрів управління проблемною заборгованістю юридичних та фізичних осіб за кредитними операціями.

Постановка задачі. Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні і розробленні практичних рекомендацій, щодо створення та використання комерційними банками України ситуаційних центрів для вдосконалення управління врегулюванням проблемної заборгованості юридичних та фізичних осіб за кредитними операціями.

Виклад основного матеріалу. Завдання кваліфікованої роботи з проблемною заборгованістю за кредитними операціями перетворилась для комерційних банків України в актуальне, а в багатьох випадках – нагальне завдання. Для забезпечення ефективної роботи банку в сучасних умовах доцільним є створення спеціалізованого підрозділу для роботи з проблемними активами. У разі потреби банк також повинен налагоджувати співпрацю з юридичними, консалтинговими та колекторськими фірмами для вирішення конкретних завдань боротьби з протермінованими кредитами [5]. В умовах циклічно повторюваних криз, за загальної стагнації виробництва, необхідно мати добре керований підрозділ управління проблемною заборгованістю, що є потужним центром з організації цього дуже специфічного роду діяльності банку [1]. На наш погляд, доцільним та ефективним механізмом ліквідації протермінованої заборгованості є створення комерційним банком ситуаційного центру управління проблемною заборгованістю за кредитними операціями. Одним з напрямків діяльності ситуаційного центру є зниження рівня неповернення кредитів та зменшення розміру сформованих резервів, а також профілактика виникнення проблемних активів. У своїй діяльності ситуаційний центр управління проблемною заборгованістю повинен керуватися чинним законодавством, нормативними актами Національного банку України, стату-

том, рішеннями правління, іншими нормативними документами банку і положенням про підрозділ. Варто наголосити, що йдеться про роботу винятково легальними методами, які узгоджені з вимогами чинного законодавства [1]. Наші дослідження дають змогу визначити типові завдання, що стоять перед ситуаційним центром управління проблемною заборгованістю:

- участь у формуванні та реалізації ефективної кредитно-інвестиційної стратегії банку з метою одержання максимального прибутку. Йдеться насамперед про організацію ранньої профілактики і моніторингу випадків виникнення проблемних активів, створення умов для повернення проблемних кредитів, за яких втрати банку мінімальні;
- вироблення принципів, стратегій, форм і методів участі банку і його філій у виконанні роботи з проблемними кредитами;
- розроблення та реалізація можливих схем погашення протермінованої заборгованості.

Основні принципи, які ми пропонуємо, можуть бути використані для організації роботи ситуаційного центру, це зокрема:

- запобігання переходу кредиту в розряд проблемних – ситуаційний центр (разом з підрозділами, що ведуть активні операції) повинен брати участь у процедурі ухвалення рішення про видачу кредиту, долучаючи досвід своєї роботи в загальну справу, систематично стежити за станом портфеля активів банку і розпочати роботу з позичальником з моменту першої затримки платежу. У випадку, якщо вона мала винятково технічний характер і проблем у боржника не виявлено, ситуаційний центр може знову повернутися в режим спостереження; – повнота та комплексність підходу до вирішення проблеми – банк повинен використовувати всі надані законом і нормативними документами засоби для організації "масованої атаки" на боржника. Ситуаційний центр повинен не тільки розробити різні стратегії роботи з урахуванням як економічних особливостей самого банку, так і організаційно-правових, виробничо-технологічних, соціальних, психологічних і навіть особистісних особливостей боржників, але і здійснити їхню деталізацію аж до форм і методів роботи;
- своєчасність вживання заходів – у роботі з проблемними кредитами найчастіше виникають ситуації, коли потрібно негайно прийняти рішення, що дає змогу повернути до 100 % заборгованості або перевести кредит із проблемного в нормальний. Якщо буде згаяно час, то надалі це може призвести до переходу кредиту в категорію безнадійного до стягнення; – ефективність вживання заходів – результатом роботи ситуаційного центру повинне бути реальне зростання доходів банку. Потрібно взяти до уваги і часовий чинник. У практичній діяльності банк найчастіше змушений йти на поточні витрати з метою досягнення стратегічного позитивного результату;
- наростання позитивного ефекту – боржник, що не може, розрахуватися одноразово, повинен повертати борг частинами, але за графіком і під пильним контролем ситуаційного центру.

До останнього часу банки не задумувалися про наукове обґрунтування стратегії роботи з боржниками. Наслідком цього був хаотичний, несистематизований і непродуманий підхід до такої діяльності. Проаналізувавши успішну роботу декількох комерційних банків України з повернення проблемних кредитів, ми дійшли висновку, що кожна проблема потребує індивідуального вирішення і практично немає повторюваних випадків [5].

Саме це зумовлює потребу комплексного підходу до ліквідації протермінованої заборгованості, йдеться передусім про: – розвиток взаємодії з філіями банку під час здійснення комплексу заходів щодо зниження ризику неповернення кредитів і виникнення ситуацій дефолтів, оперативний обмін інформацією з філіями. У випадку, якщо філії запропоновано брати участь у проведенні заходів щодо повернення проблемного активу, їй має бути чітко поставлене завдання і встановлено алгоритм дій, що підлягає неухильному виконанню.

Працівники ситуаційного центру управління проблемною заборгованістю повинні систематично бути у філіях і надавати практичну допомогу на місцях. У проблемних випадках істотне значення має очне знайомство співробітників ситуаційного центру і філій, ступінь довіри їх один до одного як до кваліфікованих фахівців; – вивчення і впровадження в практику роботи банку досвіду вітчизняних і зарубіжних фінансових інститутів в області здійснення операцій зі запобігання і зниження ризиків виникненню проблемних кредитів; Співробітникам ситуаційного центру потрібно систематично підвищувати рівень знань як безпосередньо у своїй сфері діяльності, так і в суміжних областях, зокрема щодо оподатковування банків і підприємств. Складність і багатоаспектність повернення протермінованих боргів, що реалізується ситуаційним центром, потребує впевненості в правильності прийнятих рішень і майбутньої адекватної реакції контролюючих органів. З метою підвищення кваліфікації й обміну досвідом доцільно регулярно проводити семінари за участю співробітників ситуаційного центру, працівників вертикалей продажу та ризиків головного банку та філій із запрошенням фахівців Національного банку, ДПА, правоохоронних органів, Мінфіну і Мінекономіки України. Корисні також зустрічі працівників ситуаційного центру зі співробітниками аналогічних підрозділів інших банків. Досвід показує, що їхнє спілкування має зазвичай неформальний характер, заснований на особистих контактах, оскільки кожен банк намагається зберегти конфіденційність інформації, що стосується сфери роботи з проблемними кредитами; – здійснення інформаційного забезпечення структурних підрозділів банку методичними, нормативними, інструктивними й аналітичними матеріалами з усіх основних напрямків діяльності підрозділу. Ситуаційний центр повинен брати активну участь у розроблянні внутрішніх нормативних документів банку, у межах своєї компетенції скеровувати обов'язкові для виконання філіями банку вказівки і роз'яснення [3]. До розсилання методичного матеріалу варто підходити досить акуратно, тому що конфіденційність інформації і можливість неоднозначного тлумачення директив у випадку їхнього несанкціонованого розголошення можуть призвести до небажаних наслідків і навіть конфліктів із зовнішніми організаціями [5]. З типових завдань впливають розроблені та запропоновані нами основні функції ситуаційного центру управління проблемною заборгованістю: 1) здійснення комплексу заходів, пов'язаних з роботою щодо повернення заборгованості з проблемних кредитів, і аналітичного обліку, що належить до його компетенції; 2) організація і проведення роботи з повернення проблемної заборгованості, зокрема зі залученням фахівців су-

міжних підрозділів; підготовка, у межах своєї компетенції, висновку для колегіальних органів банку; 3) супровід кредитів від стадії переходу в групу проблемних до одержання конкретного результату; 4) у частині, що належить до компетенції підрозділу, здійснення організації, обліку і контролю діяльності інших підрозділів банку, залучених до роботи з проблемними кредитами; 5) здійснення розрахунку, нарахування і контролю за рухом сформованих резервів на можливі втрати за позичками або іншими видами резервів зі заборгованості. Роботу з проблемними кредитами банки провадять по-різному. Найпоширеніший принцип закріплення кредиту на увесь час його існування за філією, що його видала. Але практика свідчить, що підрозділ, який здійснює масові активні операції і найчастіше має бізнес-план з обов'язкових обсягів розміщення, не завжди здатний забезпечити навіть простий моніторинг виданих кредитів. Як наслідок – втрачається час і кредит може перейти з проблемного в безнадійний щодо стягнення [5].

За результатами досліджень стверджуємо, що істотну роль у роботі з проблемним кредитом може, у випадку його виникнення, відігравати ситуаційний центр управління проблемною заборгованістю, який відповідає за своєчасне здійснення комплексного аналізу наслідків кредитної діяльності банку і повинен давати повну, реальну оцінку можливих наслідків рішень, що приймаються, з урахуванням стратегічних інтересів банку загалом. Ситуаційний центр повинен формувати остаточні відповіді на питання про пріоритети використання механізмів повернення або списання заборгованості, часові межі здійснення нестандартних схем погашення, тактичні та стратегічні наслідки проведення тієї чи іншої операції підрозділу, податкові наслідки для банку і генеральної лінії в роботі з проблемними кредитами.

Штат ситуаційного центру управління проблемною заборгованістю за кредитними операціями (без врахування працівників, робочі місця яких знаходяться у філіях банку), повинен, за підсумками проведених нами досліджень, становити не більше ніж 9-11 чоловік, підібраних за принципом спеціалізації. Типова організаційна структура ситуаційного центру, яку ми пропонуємо, й основні функціональні зв'язки цього підрозділу можуть бути такі (додаток 1):

1. Керівник підрозділу – досвідчений організатор, людина, що має навички керівної роботи, схильність до системного мислення, багатий практичний досвід роботи в банку і широку ерудицію. Він особисто підтримує робочі контакти з іншими підрозділами, задіяними у врегулюванні проблемної заборгованості. Керівник ситуаційного центру виконує такі функції:

- здійснює загальне керівництво діяльністю і забезпечує чітку організацію роботи ситуаційного центру, організує планування роботи, вирішує оперативні питання;
- проводить систематичний аналіз стану справ з питань, що входять у компетенцію підрозділу, і на її основі готує пропозиції керівництву банку, комітетам і правлінню для прийняття рішень, спрямованих на удосконалення діяльності банку з управління проблемною заборгованістю;
- забезпечує розробку інструктивних матеріалів, що безпосередньо стосуються певного роду діяльності, і вживає заходів щодо впровадження їх у практику;

- виконує представницькі функції і бере участь у засіданнях і нарадах, є членом кредитного комітету банку;
- забезпечує взаємодію з різними структурними підрозділами банку і залучає до роботи їх фахівців за погодженням з керівниками;
- подає на розгляд керівництва банку пропозиції про штат підрозділу, підбір і розміщення кадрів, висування на керівні посади, накладення стягнень, заохочення сумлінних співробітників, їх переміщення або звільнення;
- організовує та контролює своєчасне виконання рішень правління, комітетів банку, дотримання правил проведення операцій і забезпечення належного режиму конфіденційності в частині, що стосується роботи з врегулювання проблемної заборгованості.

2. Фахівець економічного профілю здійснює облік та аналіз проблемних кредитів, підготовку та аналіз управлінської звітності, програмування складання звітних документів, аналіз розрахунку формування і зміни резервів, планування та прогнозування витрат і результатів роботи ситуаційного центру. Ця особа бере на себе левову частку технічної роботи з підготовки та аналізу управлінської звітності, розвантажуючи інших для творчої, продуктивної праці. Він відповідає за взаємодію з економічними службами банку.

3. Фахівець бухгалтерського профілю має досконало знати бухгалтерський облік банку і вміти моделювати систему проведення для конкретної схеми роботи з проблемними кредитами, запропонованої підрозділом. Він співпрацює з підрозділом бухгалтерського обліку банку. Істотним достоїнством такого фахівця є знання системи бухгалтерського обліку підприємства, тому що реалізація схем повернення заборгованості базується на аналізі та врахуванні можливих їх наслідків для підприємств-боржників.

4. Фахівець кредитного профілю повинен досконало знати практику кредитування, нормативні матеріали банку, специфіку діяльності підприємств промислового сектора економіки і вміти оцінювати фінансовий стан позичальників, будувати складні схеми фінансування. За потреби видачі реструктуризаційних кредитів повинен знаходити спільну мову з підрозділами, які відповідають за кредитування і проектне фінансування.

5. Фахівець з визнання та списання безнадійної заборгованості – фахівець з податкового та бухгалтерського обліку, він має знати не лише банківське, але й податкове законодавство. Відповідає за взаємодію зі службою внутрішнього аудиту банку, службами податкового та бухгалтерського обліку. Має повноваження вступати в робочі контакти з органами ДПА України.

6. Юристи арбітражного профілю – фахівці високої кваліфікації, що дає змогу їм вести від імені банку конкретні спори в арбітражному суді і захистити інтереси своєї сторони. Здійснюють взаємодію з юридичною службою банку.

7. Фахівець з проблем економічної безпеки відповідає за взаємодію зі службою безпеки банку і правоохоронними органами державної влади.

8. Фахівці з організації та контролю роботи віддалених секторів та моніторингу роботи філій з врегулювання проблемної заборгованості повинні досконало знати економіко-фінансовий стан закріплених філій, особливості їх регіонального функціонування, нюанси практичної діяльності. У разі пот-

реби беруться за вирішення найскладніших проблем, які постають перед секторами і вносять пропозиції щодо їх уникнення. Організують в інтересах банку взаємодію центрального апарату і філій з відповідних питань.

9. Експерт-оцінювач зі забезпечення має досконало знати методику визначення ліквідності та реальної ринкової вартості заставного майна. Керівництво Банку, залежно від специфіки та результатів діяльності ситуаційного центру, може періодично вносити в його структуру ті чи інші зміни, що відповідатимуть затвердженим завданням з управління проблемною заборгованістю за кредитними операціями. Характерною рисою співробітника ситуаційного центру повинна бути його здатність знаходити ефективні шляхи ліквідації проблемної заборгованості – "це зробити можна" – на відміну від більшості працівників вертикалі продажу, які можуть пояснити, чому "цього зробити не можна". Потрібно затвердити принципи оплати праці співробітників ситуаційного центру. Система винагороди працівників ситуаційного центру має базуватися на оцінці ступеня складності повернення боргу з урахуванням чинників особистого фізичного ризику, можливо, й інших чинників і становити приблизно 5 % від суми повернення для великих кредитів і близько 10 % – для середніх і дрібних активів. Визначення конкретної величини винагороди кожного із співробітників ситуаційного центру варто віднести до компетенції їхнього керівника, а порядок преміювання останнього повинен бути обговорений і встановлений керівником банку.

Матеріально-технічне постачання підрозділу відіграє істотну роль у досягненні ефективної роботи ситуаційного центру. Співробітники повинні бути забезпечені укомплектованими робочими місцями, персональними комп'ютерами і телефонно-факсовим зв'язком і мати доступ до баз даних банку (можливо, у режимі "читання"). Доцільно забезпечити працівників ситуаційного центру мобільними телефонами і автомобілем. Якщо можливості виділення автомобіля немає, то керівник ситуаційного центру повинен мати право замовляти і використовувати черговий автомобіль банку з метою швидкого реагування у разі виникнення ситуацій, що вимагають оперативного втручання. Можлива оплата використання особистого автотранспорту для службових потреб.

Дослідження показали, що прямий і непрямий економічний ефект від діяльності ситуаційного центру має низку складників: фактичне повернення проблемного чи безнадійного до стягнення кредиту приносить певний дохід і дає змогу банку знову розмістити кошти в дохідних активах; переведення кредиту із проблемного в категорію надійних дає змогу одержувати стабільні доходи в період дії активу; відновлення раніше створених резервів на доходи збільшує прибуток і власний капітал банку; вивільнення персоналу підрозділів активних операцій для ведення основної діяльності дає змогу сконцентрувати зусилля на створенні нових надійних активів; повернення активу поліпшує економічні нормативи і показники банку та зміцнює його імідж як надійного і кваліфікованого партнера під час взаємодії з промисловим сектором економіки.

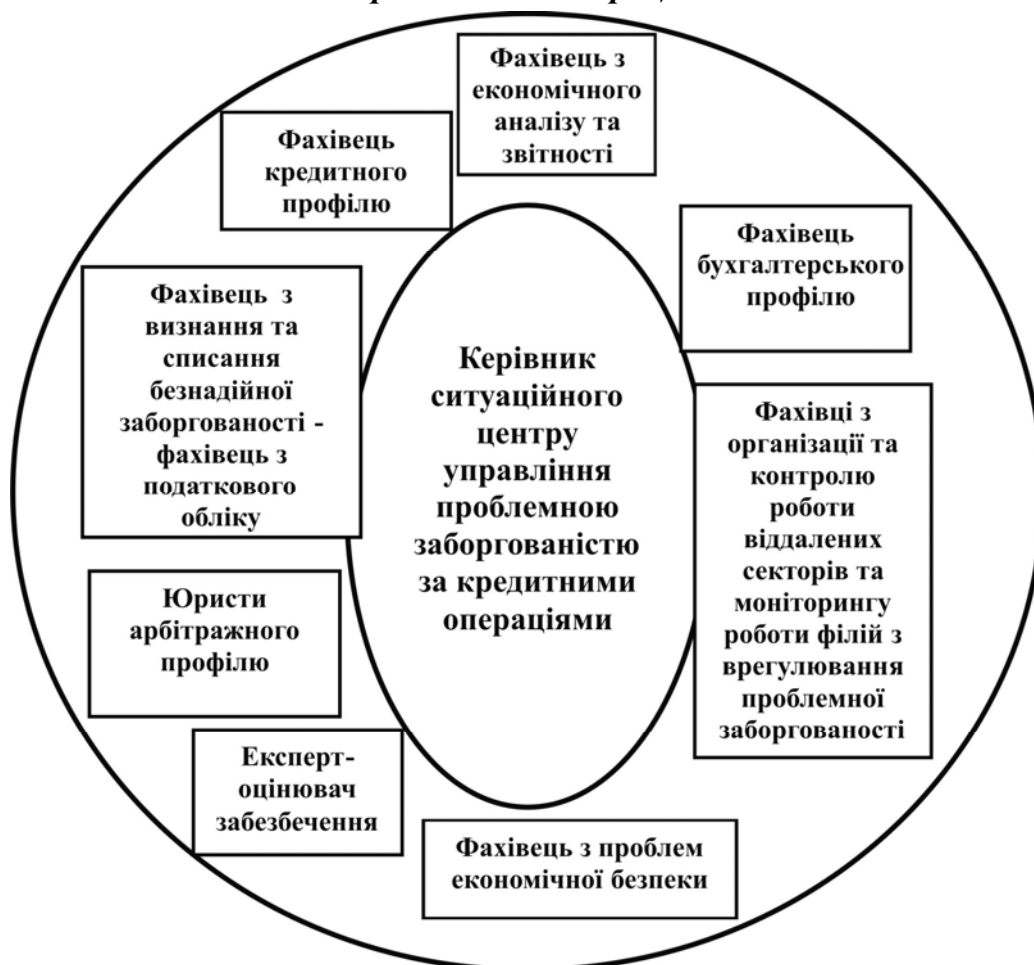
Висновки. Завдання кваліфікованої роботи з проблемною заборгованістю перетворилась для комерційних банків України в дуже актуальне, а в

багатьох випадках – у нагальне завдання. Одним із перспективних напрямів діяльності комерційних банків на сучасному етапі є використання нових підходів для вдосконалення управління врегулюванням проблемної заборгованості, зокрема, створення банками ситуаційних центрів управління проблемною заборгованістю юридичних та фізичних осіб за кредитними операціями.

Здійснені дослідження дають змогу визначити типові завдання, що стоять перед ситуаційним центром управління проблемною заборгованістю:

- участь у формуванні та реалізації ефективної кредитно-інвестиційної стратегії банку з метою одержання максимального прибутку. Йдеться насамперед про організацію ранньої профілактики і моніторингу випадків виникнення проблемних активів. Що стосується зазначеної мети, то стосовно ситуаційного центру вона формулюється в реаліях життя як "створення умов для повернення проблемних активів, за яких втрати банку мінімальні";
- вироблення принципів, стратегій, форм і методів участі банку і його філій у здійсненні діяльності щодо роботи з проблемними активами;
- розроблення та реалізація можливих схем погашення простроченої заборгованості.

Табл 1. Ситуаційний центр управління проблемною заборгованістю за кредитними операціями

Примітки: 1. На першому етапі у роботі ситуаційного центру можуть брати участь досвідчені спеціалісти-консультанти підрозділів головного банку (чергування консультантів – згідно з графіком).

2. На другому етапі ситуаційний центр управління проблемною заборгованістю потрібно доукомплектовувати спеціалістами відповідної кваліфікації.

3. У кожній філії банку, де є більше 20 проблемних кредитів юридичних осіб, створюються віддалені робочі місця працівників ситуційного центру управління проблемною заборгованістю. Кількість робочих місць визначається з розрахунку: 1 працівник ситуційного центру на 20 проблемних кредитів 4-5 категорії.

З типових завдань впливають запропоновані нами функції ситуційного центру управління проблемною заборгованістю: 1) здійснення комплексу заходів, пов'язаних з роботою щодо повернення заборгованості з проблемних активів та аналітичного обліку заборгованості, що належить до його компетенції; 2) організація та проведення роботи з повернення проблемної заборгованості, зокрема зі залученням фахівців суміжних підрозділів; підготовка, у межах своєї компетенції, висновку для колегіальних органів банку; 3) супровід активів від стадії переходу в групу проблемних до одержання конкретного результату; 4) у частині, що належить до компетенції підрозділу, здійснення організації, обліку та контролю діяльності дочірніх структур банку, залучених до роботи з проблемними активами; 5) здійснення розрахунку, нарахування й контролю за рухом сформованих резервів на можливі втрати за позичками або іншими видами резервами зі заборгованості.

Література

1. Денисенко М.П. та ін. Кредитування та ризики : навч. посіб. – К. : Вид. дім "Професіонал", 2008. – 253 с.
2. Морозов А.А. Ситуационные центры – основа стратегического управления / А.А. Морозов, В.А. Яценко // ММС. – 2003. – № 1. – С. 3–14.
3. Морозов А.О. Інформаційно-аналітичні технології підтримки прийняття рішень на основі регіонального соціально-економічного моніторингу / А.О. Морозов, В.Л. Косолапов. – К. : Вид-во "Наук. думка", 2002. – 250 с.
4. Сучасні концепції менеджменту : навч. посіб. / Федулова Л.І., Гавловська Н.І., Декалюк О.В. / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л.І. Федулової. – К. : Вид-во "Центр учбової літератури", 2007. – 533 с.
5. Кльоба Л.Г. Управління банківською інвестиційною діяльністю : монографія / за ред. д-р екон. наук, проф. С.К. Реверчука. – Львів : Вид-во "Тріада плюс", 2007. – 194 с.
6. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.bank.gov.ua>

УДК 336.722.14

Аспір. М.Б. Колісник – Львівська КА

ПЕРІОДИЗАЦІЯ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Розглянуто генезис банківської системи України у часовому аспекті, запропоновано періодизацію розвитку банківської системи України, охарактеризовано кожен з еволюційних етапів. Розроблено періодизацію розвитку банківської системи України та обґрунтовано часові межі кожного із запропонованих етапів, а також дана характеристика досліджуваних еволюційних періодів.

Ключові слова: банк, банківська система, Національний банк України, банківський сектор економіки, економічне зростання, еволюція, генезис.

Post-graduate M.B. Kolisnyk – L'viv commercial academy

Periodization of development of bank system of Ukraine

Genesis of bank system of Ukraine in temporary measurement is analyzed, the periodization of development of bank system of Ukraine is offered and the characteristic of each of evolutionary stages is given in the article. A division into periods of development